Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 57 (16580) | 1984 оной мартын 7, среда | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМОЙ БОЛОН УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ КПСС-эй обкомой болон Улаан-Үдын горкомой нэгэдэмэл пленум боложо үнгэрбэ. КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1984 он) Пленумэй дүнгүүд ба КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ соо тодорхойлогдоhон заабари болон тобшололнуудhаа үндэhэлэн, партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал пленум дээрэ зүбшэгдэбэ.

Энэ асуудалаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** элидхэл хэhэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **В. С. Тимашов**, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь **Д. Ю. Цыбикжапов**, КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь **Л. Ц. Цыдыпов**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 581-дэхи СМП-гэй түмэр замай монтернуудай бригадир **В. П. Бритиков**, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй парткомой секретарь **А. Н. Колдунов**, Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша **Т. Д. Дашинимаева**, Главбурятстройн начальник **С. М. Антонов**, «Туяана» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй оёдолшон-мотористка **Л. В. Бесова**, Мухар-Шэбэрэй райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Е. Вахрунов**, «Бурятэнерго» РЭУ-е эрхилэгшэ **Г. О. Борисов**, Кабанскын районой Оймогой совхозой директор **И. Ф. Лобанов** гэгшэд хабаадалсаба.

Хэлсэhэн асуудалаараа КПСС-эй обкомой болон Улаан-Үдын горкомой пленум дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

АРАД БОЛОН ПАРТИ БАТА НЭГЭДЭЛТЭЙ

1984 оной мартын 2-то Москва хотын Куйбышевска hунгуулиин округой hунгагшадтай уулзалга дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ тусхай брошюра болгогдон гаргагдаба.

Брошюра Политическэ литературын хэблэлдэ хэблэгдэhэн байна. (ТАСС).

ТҮРҮҮШЫН КОСМОНАВТЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Түрүүшын космонавтын түрэhөөр 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ СССР-эй Космонавтикын федераци Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ ойн баярай медаль бии болгобо. Ракетно-замбуулинай техникэ зохёон бүтээдэг, космонавтнуудые hурган бэлдэлгэдэ, замбуулинай аппарадуудые туршалгада, ниидхүүлэн табилгада хабаададаг эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, космонавтнууд болон бусад мэргэжэлтэд тэрээгээр шагнагдаха байна.

Космонавтикые хүгжөөлгэдэ, замбуулинай дайдада уласхоорондын эрдэм ухаанай харилсаа тогтоохо хэрэгтэ ехэ габьяатай байhанайнь түлөө гадаадын гүрэнүүдэй эрхэтэдтэ энэ медаль барюулагдаха аргатай. Космонавтикын туйлалтануудые нэбтэрүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулдаг уран зохёолшод, болон журналистнууд ойн баярай медаляар мүн лэ шагнагдаха. Медальнууд жэл бүри мартын 9-дэ — Юрий Гагаринай түрэhэн үдэртэ, апрелиин 12-то — Космонавтикын үдэртэ, мүн замбуулинай шэнжэлгэнүүдые хэдэг эрдэмтэдэй болон мэргэжэлтэдэй уласхоорондын хуралдаанууд дээрэ барюулагдахаар хараалагданхай. (ТАСС).

КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ

Экономическа, эрдэм-техникын харилсаанай талаар совет-румын правительствануудай хоорондын комиссиин XV заседани Москвада болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко түрүүтэй СССР-эй партийно-правительственнэ делегациин хани ёhоной албанай хэрэгээр энэ жэлдэ СРР-тэ ошоод байха үедэ үнгэргэгдэhэн хоёрэлдеэнүүдтэ хоёр ороной хоорондохи экономическа холбоо барисаае үргэдхэхэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаhан байгаа.

1986—1990 онуудта СССР-эй болон СРР-эй гүрэнэй түсэбүүдые тааралдуулан зохилдуулха хүдэлмэридэ хабаатай бүлэг асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Комиссиин хүдэлмэри хани барисаанай, үгээе ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн байна. (ТАСС).

АМЖАЛТАНУУДАА УЛАМ АРЬБАДХАХА

Үйлэдбэриин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ, хүнүүдэй ажабайдалые улам hайжаруулха харгы замуудые мартын 6-да болоhон партиин обкомуудай пленумүүдтэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэhээр байна. КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1984 он) Пленумэй дүнгүүд, Пленум дээрэ, Москвагай Куйбышевска hунгуулиин округой hунгагшадтай уулзалга дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэнүүд соохи захяа заабаринуудhаа, тобшолонуудhаа үндэhэлэн гаргаhан зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдээ

ГОРЬКИЙ. Партиин обкомой ба горкомой хамтын пленум дээрэ партийна комитедүүдэй хүдэлмэриин түхэл шэнжые, арга онолнуудые нарижуулан hайжаруулгада онсо анхарал хандуулагдаhан байна. Олохон партийна комитедүүд үе сагайнгаа эрилтэнүүдые хараада абанагүй, ехэ хүсэсэ суглаануудые үнгэргэлгэдэ, элдэо комиссинүүдые байгуулгада гаргашална, ажахын уялганuудые бэе дээрээ даажа абана гэжэ тэмдэглэгдээ. Эдэ бүгэдэнhөө уламжалан, шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, хүнүүдтэй хүдэлмэри ябуулгада ёhотой анхарал хандуулагданагүй.

СВЕРДЛОВСК. Жэлэй эхинhээ хойшо Дунда Ураалай промышленна предприятинуудай коллективүүд продукциин өөрынь үнэ сэнгые нилээд хямдаруулаа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлээ. Үндэр ехэ экономическа үрэ дүнгүүд хадаа ажахы эрхилэлгые нарижуулан hайжаруулгын, мүнөөнэй технологи нэбтэрүүлгын, журам болон гуримые бэхижүүлгын үрэ дүн болоно гэжэ КПСС-эй обкомой пленумдэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Гэбэшье үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ бүхы нөөсэнүүд хэрэглэгдэнэгүй. Предприятинуудай хүсэн хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ, гар ажал үшөөл ехэ байhаар.

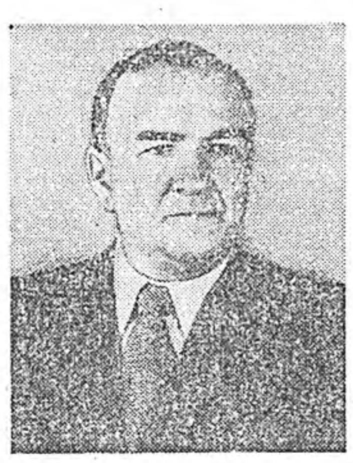
Партиин зүгhөө экономико хүтэлбэрилгые нарижуулан hайжаруулгын асуудалнуудта пленум дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаба. Ажахын хүтэлбэрилэгшэдые үлүүсэ ехээр харгалзалгадаа абажа, элдэб эмхинүүдэй шиидхэбэринүүдые дуурян дабтажа болохогүй гэжэ тэмдэглэгдээ.

(ТАСС).

А. М. Беляков

А. П. Калашников

Ю. Н. Родьев

М. А. Яснов

С. В. Башилов

Н. Г. Гладких

Гылыкова

Д. Ц. Дашиев

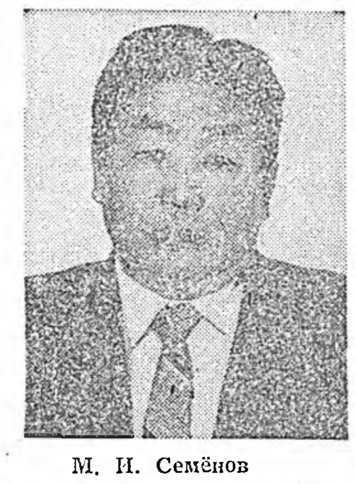

А. А. Денисова

Д. Ж. Дондокова

Н. Н. Калашников

С. И. Постников

В. Ц. Санданов

М. И. Семёнов

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛАЙ ҮДЭР

...РААЛЬҺАНДАА ХҮРЭХЭ

...вно Соведэй ...ай амжалтаар ... мүрысөөндэ ...бадай совхо... ...ад эдэ үдэр... ...ээр хүдэлжэ ...аа энэ ажа... ...ын hүнэй фер... ...hү haаха, гү... ...а нэгэдэхи ...түсэбые бол... ...бэелүүлхээр

...ПСС-эй ЦК-гай ... Пленумэй ...ые нэгэн haа... ...ожо байhа... ...байгша ондо ...уялгаяа дахинаа хаража үзэбэ. Тингэжэ тус коллектив СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтада зорюулан, шэнэ дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые баталан абаба. Мүнөө Мухарталынхин хэлэhэндээ хүрэхын түлөө тэмсэлдэ хам оролсоод, ажаллажа байна. Тус коллектив үнгэрhэн haрада бүхыдөө 300 центнер сагаан эдеэ гүрэн түрэдөө худалдаха даабаритай haа, тэрэнээ холо үлүүлээ. Энэшье hарын туршада тэдэнэр тоhоной заводто 300 гаран центнер hү худалдахаар, тушааhан hүнэйнгөө 95 процентынь нэгэдэхи сортдо хүргэхөөр хараална.

Энэ абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тула, haалишадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Мүнөө фермын малшад үдэртэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 8,6 килограмм гэхэ гү, али сүүдхэдэ бүхыдөө 1035 килограмм сагаан эдеэ үйлэдбэрилнэ. Түрүү haалишад Тамара Доржиевна Дымшеева, Сырен-Ханда Сыбиковна Халхаева гэгшэд үнеэн бүриhөө 10 килограммhаа дээшэ hү haана.

Л. ШАРГАКШАНОВ.
Түнхэнэй район.

ХУРЬГАД АБТАҺААР

Хоринн совхозой ахалагша хонишон Василий Константинович Подобашин хонин ажалда hаянай хүдэлдэгшье haа, яhала дүршэл шадабаритай болонхой. Мүнөө тэрэнэй бригадада 530 эхэ хонин даалгагданхай юм. Һүүлэй дүнгөөр, эндэ дүрбэн зуу гаран хурьгад абтаад, бүрин бүтэноор түлжүүлэгдэжэ байна.

Байгша ондо В. К. Подобашин хонин бүриhөө хурьга абаха зорилготой юм. Абаhан уялгаяа тэрэнэй дүүргэхэ байhандань батаар найдамаар. Юуб гэхэдэ, отарадань түрөөдүй хонид яhала олон. Мүнөө эндэ эхэ хонид хурьгалжа үргэлжэлhөөр.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.
Хорин район.

ОЁДОЛШОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИ БҮТЭСЭТЭЙ

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалай коллектив үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабарине амжалтатайгаар бэелүүлжэ, болзорhоо урид декабриин 28-да дүүргэhэн тухайгаа мэдүүлээ hэн. Продукци бүтээн гаргаха түсэбтэ даабари 103,5 процент бэелүүлэгдээ, харин ажалай бүтээсэнь 1982 онойхиhоо 15,3 процентээр дээшэлhэн байна. Хүдэлмэриингөө hаагые зүбөөр хэрэглэн, ажалай түрүү технологи хэрэглэhэнэй, ажалай журам hайжаруулhанай ашаар ниимэ амжалта туйлагдаба гээшэ.

Үйлэдбэридэ даабарине холо үлүүлэн дүүргэдэг ажалай түрүүшүүл олошоронхой. Филиалай коллективтэ социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрhэнэй, урмашуулгые нарижуулан hайжаруулhанай хүсөөр түрүүшүүлэй зэргэ олошорно. Мүнөө тус коллективэй 12 оёдолшон, тэрэ тоодо Т. К. Ткачева, Н. Г. Иванова, М. М. Афанасьева, Т. К. Зорина болон бусад табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабарине болзорhоо урид дүүргэнхэй. Халаанай мастер Ф. П. Перелыгинагай хүтэлбэрилдэг бригадада коммунис ажалай 13 ударник хүдэлдэг. Энэ бригадынхид мүн лэ табан жэлэйнгээ даабарине дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Харин филиалай түрүү оёдолшон А. П. Нестерова арбан хоёрдохи табан жэлэй тоосоогоор хүдэлжэ байна. Тинхэдэ тус филиалай 22 оёдолшон дүрбэн жэл хахадай, 26 оёдолшон дүрбэн жэлэй түсэбтэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргээд, тэрэнээ бүри арьбадхахын тула шармайн оролдожо байнхай.

Байгша ондо Бэшүүрэй оёдолшод арга боломжонуудаа хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаба. Тингэжэ цехүүдэй коллективүүдэй дунда шэнэ мүрысөөн үдэрhөө үдэртэ эршэдэнэ.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.
Бэшүүрэй район.

1986 ОНОЙ ТООСООГООР

Авиационно заводто арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэhэн хүдэлмэришэд олошоржо байна. Коммунист Николай Семенович Кириковэй хүтэлбэрилдэг бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабариа амжалтатай дүүргэhэн тухайгаа haяхан мэдүүлбэ. Н. С. Кириков дүршэл шадабаритай болоhон токарь Иванчук, расточник В. В. Безродных гэгшэдтэй хамта хүдэлхэеэ ерэhэн залуу хүдэлмэришэдые бригада болгон хэдэн жэлэй саана даажа абаhан намтартай. Мүнөө эдэ хүдэлмэришэд 4-дэхи, 5-дахи разрядай мэргэжэлтэд болонхой. Тус бригада габшагай ажалайнгаа түлөө СССР-эй авиационно промышленностиин министерствын эрхим бригада гэhэн кэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

Н. С. Кириков шэн табьяата ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан байха. А. Григин, Г. Архипов, Ю. Чебунин, Г. Дугин гэгшэд өөhэдынгөө hурган хүмүүжүүлэгшэ тухай халуун үгэнүүдые хэлэдэг.

А. БЕЛОУСОВА.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ЛЕКТОРЭЙ ҮГЭ ХҮСЭТЭЙ

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ, аша үрыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ улам ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ документнүүд соо үзэл сурталай бүхы хүдэлмэриин аша үрые саашадань дээшэлүүлхэ, тэрэниие хүгжэлтэ түгэс социализмын зорилгонуудтай зохилдуулан яоуулха шухала гээд хэлэгдэнэ. «Хүгжэлтэ түгэс социализмые наринжуулан хүгжөөхэ үедэ парти орёошье, ехэшье зорилгонуудые шиидхэнэ. Тиин манай үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын бүхы хүдэлмэриие тэдэ зорилгонуудай хэмжээндэ байхаар эрид дээшэлүүлхэ шухала»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум тэмдэглээ бэлэй.

Коммунизм байгуулгын мүнөөнэй үедэ совет хүнүүдэй сэдьхэл бодолой, дотоодын болон уласхоорондын ажабайдалаар тэдэнэй улам hонирходог эрилтые хангаха талаар манай обществодо айхабтар баян зэбсэг, хэрэгсэлнүүд бии гээшэ. Орон доторнай 380 миллион хэhэг газетэ, журнал хэблэгдэн гаргагдажа, үдэр бүри 75 миллион сэнхир галханууд носоно. Жэшээлхэдэ, манай республикын мянган хүн бүхэн 1204 газетэ болон журнал абана. Тиихэдэ республикымнай хүн зоной 80 процентнь теле-дамжуулга хараhа. Хүн зондо элдэб мэдээсэл тараадаг эдэ хүсэтэ хэрэгсэлнүүдэй жэл ерэхэ бүри улам ургажа байбашье, аман үгын пропагандын нүлөөгөө алдаагүй байhаниинь элитэ. Эдэнэй дундаhаа лекци онсо hуури эзэлнэ. Өөhэдынгөө эрдэм бэлигээ гүйсэд дамжуулан үгэжэ, коммунизм байгуулгын мүнөөнэй шатын өөрсэ удха шанар, онсо илгааень гүнзэгыгөөр харуулжа, партиин XXVI съездын, удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые зүбөөр ойлгуулхын тула айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг лекторнүүдтэ совет хүнүүд хододоо баяр баясхалан хүргэжэ ябадаг.

Мүнөө орон доторнай нилээд олон лекторнүүд ажаллана. Ганса Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмдэ 3 миллион 200 гаран хүн тоологдоно. Манай республикада бүхыдөө 14 мянган лектор бии. Тэдэнэр КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикын зохёохы шэнжэ шанар харуулжа, коммунис байгуулалтын гол шухала асуудалнуудые тайлбарилна. Гадна экономическа асуудалнуудта анхаржа, илан-гаяа эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, арадай ажахые эршэтэй түргэнөөр хүгжөөхэ, Эдеэ хоолой, Энергетическэ программануудые бэелүүлхэ, совет зоной ниитын мэдэрэл бодол дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруунa. Тэрэшэлэн үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, ниитын журам эбдэхэ ябадалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ гэхэ мэтын шухала асуудалнууд лекционно пропагандын анхаралда хододоо байдаг. Онсолон хэлэхэдэ, партиин найдамтай туhалагшад— лекторнүүд мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгэй түрүү зэргэдэ ябана гээшэ.

Һүүлэй үедэ лекционно пропагандые ажалшадай ажабайдалтай, тэдэнэй үдэр бүриин хэрэгүүдтэй нягта холбоотой болгохо талаар партийна организацинууд нилээд hайн дүй дүршэлтэй болоhон байна. Жэшээлхэдэ, энэ талаар Улаан-Үдын, «Заветы Ильича» совхозой партийна организациин хүдэлмэри hайшаамаар. Тус ажахыда бүхыдөө 500 хүдэлмэришэн ажаллана. Тэдэнэй 87-ниинь КПСС-эй гэшүүн.

Ажахыда хоёр мянга гаран үхэр мал, 14 мянган хонин тоологдоно. Тиихэдэ трактор, комбайн болон бусад техникэ олон ааб даа. Совхоздо ажалаа hайн мэдэхэ, тусхай мэргэжэлтэй хүнүүд ажалладаг. Тэдэнэй дунда багшанар, элүүрые хамгаалгын ба соёлой хүдэлмэришэд бии. Мэргэжэлтэдэй диилэнхи олониинь лекторнүүд, политинформаторнууд болон агитаторнуудаар хүдэлдэг юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Гильбэриин дунда hургуулиин директор Янжима Дабаевна Имыкшеновагай толгойлдог «Знание» бүлгэмэй эхин организаци хүдэлмэрээ нилээд hайжаруулhан байха юм. Эндэ лекторнүүдэй аттестаци үнгэргэгдэжэ, 16 хүн энэ шалгалта эрхимээр дабажа гараа. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, багшанар, хүдөө ажахын болон бусад мэргэжэлтэд болоно. Тэдэнэр сүлөө сагтаа совхозойнгоо ажалшадтай уулзажа, элдэб hонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэжэ байдаг. Лекторнүүд бүлгэдөө дээдэ hургуулитай. Олонхинь КПСС-эй гэшүүд. Юрэдөөл, тэдэнэр эрдэмтэй, өөрынгөө уялгые тон эдэбхитэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр дүүргэдэг зон.

Лекторнүүдэй аттестаци миин, хайша хэрэгээр үнгэргэгдөө гэжэ яашье хэлэжэ болохогүй. Эндэ 5 хүнhөө бүридэhэн комисси байгуулагдажа, «Знание» бүлгэмэй организациин гэшүүн бүхэнэй лекци шагнагдажа, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй эрилтын ёhoop шалгагдажа, зүб сэгнэлтэ үгтэhэн байха юм. Энэ шухала хүдэлмэридэ томилогдоод, лекциеэ hулаар, харюусалгүйгөөр үнгэргэдэг зарим лекторнүүд энэ хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдэhэн байна. Гэбэшье олонхи лекторнүүд лекциеэ hайнаар, ажахынгаа ажабайдалтай холбоотойгоор уншажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Ямаршье хүдэлмэриин амжалта зүбөөр, бүхы талаhаань харагдажа табигдаhан түсэбhөө сэхэ дулдыдадаг байна. Иимэ түсэб юумые уридшалан хараха, зорилгонуудаа зүбөөр тодорхойлхо, алдуу эндүүhээ зайсуулха арга олгоно ха юм. Ушар иимэhээ совхозой «Знание» бүлгэмэй эхин организаци хүдэлмэриингөө түсэб тон анхаралтайгаар табидаг байна. Түсэбэй ёhoop, лекторнүүд малшадай байрануудта ошожо, лекци болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Бүхыдөө эндэ арба гаран лекци үнгэргэхэ газарнууд тодорхойлогдонхой. Жэшээлхэдэ, hү hаалиин фермэнүүдтэ, МТМ болон гараж, полевой стан гэхэ мэтэ. Түсэбэй ёhoop, эндэ hара бүхэндэ лекци уншагдана. Эндэхи хүдэлмэришэд хэзээ, ямар асуудалаар лекциин уншагдахые эртээнhээ мэдээд байдаг юм.

Лекциин темэ, «Знание» бүлгэмэй эхин организацида тодорхойлогдожо, совхозой парткомой заседани дээрэ баталагдадаг гээшэ. Тэрэ партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй материалнуудтай нягта холбоотой. Лектор бүхэн өөрын темэтэй юм. Жэшээнь, 4 хүн—хүдөө ажахын, 4 — уласхоорондын, 2 — элүүрые хамгаалгын, 2—коммунис хүмүүжүүлгын болон бусадшье асуудалнуудаар лекци уншана. Совхозой директор П. Б. Банзаров партиин экономическа политика тухай лекци уншажа, ажалшадые ехэтэ hонирхуулдаг байна. Тиихэдэ совхозой парткомой секретарь Н. А. Албашеев СССР-эй Эдеэ хоолой программа тухай, сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Г. Кокорин, дунда hургуулиин директор Я. Д. Имыкшенова гэгшэд уласхоорондын асуудалаар hонирхолтой лекцинүүдые уншадаг юм.

Бүхы лекторнүүд лекцидээ ехэ анхаралтайгаар бэлдэдэг, олон газетэ, журнал болон орошюра харадаг, бэшэжэ абадаг. Тиимэhээ тэдэнэй лекцинүүд тоо, баримтануудаар элбэг, жэшээнүүдээр баян байха юм. Лектор бүхэнэй хүдэлмэри тус бүлгэмэй онсо анхарал доро байна. hара бүхэндэ лекторнүүд хэhэн ажал тухайгаа тоосоно. Эдэ тоосооной ёhoop, «Знание» бүлгэмэй эхин организациин хүдэлмэри тусхай самбар дээрэ харуулагдадаг. Энээниие хараад, хэн, хаана, ямар лекци уншааб гэжэ гансата ойлгохоор.

Ганса 1983 ондо тус эхин организациин лекторнүүд бүхыдөө КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикын гол шухала асуудалнуудаар 200 гаран, уласхоорондын байдалаар дүшэ гаран, СССР-эй Эдеэ хоолой программын асуудалаар дүшөөд лекци уншаа. Байгша оной январь hарада КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй дүнгүүдээр арбаад лекци уншагдаад байна.

Лекторнүүдэй дунда шагнагшадта хүндэтэй болоhон хүнүүд олон. Николай Георгиевич Кокорин уласхоорондын байдалаар лекци уншажа, олониие hонирхуулдаг. Өөрөө ехэ юумэ мэдэхэ, уншадаг хадаа уласхоорондын орео асуудалнуудые зүбөөр тайлбарилжа, хүн зоной ойлгохоор хөөрэдэг юм. Тэрэ ганса өөрөө хөөрэдэг бэшэ, харин шагнагшадые элдэб асуудалнуудаар өөhэдынгөө hанамжа хэлүүлхые, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдодог.

Тэрэшэлэн Я. Д. Имыкшенова Б. Н. Бимбаев гэгшэдэй лекцинүүд мүн лэ hонирхолтойгоор үнгэрдэг. Тэдэнэр малшад болон механизаторнуудай ямаршье асуудалда харюусажа шадаха, hайн бэлэдхэлтэй зон юм. Лектор бүхэн эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхын түлөө үдэр бүри оролдожо байдаг. Тэдэнэр хүн зоной hанаа бодол эзэлhэн лэ асуудалнуудаар лекци уншахые оролдоно. Үнэхөөрөөшье, хүнэй зүрхэ сэдьхэл эзэлээгүй асуудал хэниие hонирхуулба гээшэб даа. Лекторнүүд бэе бэеынгээ лекци шагнажа, нүхэр ёhоной зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэдэг байна. Тиихэдээ нүхэртөө тон эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, дутуу дундануудыень заадаг юм.

Лекторнүүдэй библиотекэтэй таhаршагүй холбоотой байдагынь элитэ ааб даа. Тэдэнэртэ библиотекые даагша Б-Д. Д. Запханова горитой туhа хүргэнэ. Тэрэ энэ библиотекэдэ арба гаран жэл соо ажаллажа байна. Тиимэhээ лекторнүүдтэ хэрэгтэй номуудые илгаад, олоод орхихо.

Лекторнүүдэй олонхинь республика болон район дотор үнгэргэгдэдэг үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаануудта хабаадана. Үнгэрhэн жэлдэ совхоз дотор лектор, политинформатор болон агитаторнуудай дүрбэн семинар үнгэргэгдэжэ, эндэ лекцинүүдэй үзэл-сурталай теоретическэ хэмжээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаhан байна. Һайн сэгнэлтэдэ хүртэhэн лекцинүүдыень «Знание» бүлгэмэй районно организациин правлени олон болгоод, район дотор тараана.

Шагнагшадые болохоёо байhан лекцинүүд тухай мэдээсэхын тула лекциин уншагдаха газарнуудта «лекторнүүдэй булан» эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ «Знание» бүлгэмэй эхин организациин хүдэлмэриин түсэб, гол шухала темэнүүдээр элдэб материалнууд, шагнагшадай асуудалнууд бии. Хурамшын Соёлой ордон соо багшанарай болон ниитын-политическэ хоёр лектори саг үргэлжэ хүдэлдэг. Түсэбэй ёhoop хэшээлнүүд таhалгаряагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Үнгэрhэн жэлдэ партиин XXVI съездын материалнуудаар ниитын-политическэ лекториин 8 хэшээл үнгэргэгдөө. Тиихэдэ декабрь hарада эндэхи Соёлой ордон соо оронойнгоо ба республикымнай культура болон искусствын хүгжэлтэ тухай лекци уншагдаа.

Эндэхи лекторнүүдэй лекци бүхэнэй аша үрэ ехэтэй байха хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаг байдалнинь hайшаалтай.

Хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл бадаруулжа, тэдэниие түсэбтэ даабаринуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлхэ талаар хүдэлмэри ябуулhан лекторнүүд ажахын амжалтада ехэхэн хубитаяа оруулна». «Знание» бүлгэмэй эхин организациин хүдэлмэри совхозой парткомой анхарал доро хододоо байдаг. Совхозой дирекци, партком, лекторнүүдэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ туhалдаг заншалтай.

Д-Н. ШОЙНЕНОВ.
КПСС-эй Обкомой лектор.

НИИТЫН ЭРДЭМЭЙ ИНСТИТУТДА

ГАРАГАЙ ХОЁР БУХЭНДЭ

Долоон хоногто нэгэ дахин, гарагай хоёр бүхэндэ политинформаци үнгэргэгдэдэг болобо. Политинформаци иимэ дүрбэн шэглэлээр үнгэргэгдэхэ байна: СССР-эй дотоодын политическэ байдал; СССР-эй экономико; соёл болбосорол болон мораль; уласхоорондын байдал.

Мүнөө иимэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө: институдай директор профессор В. Ц. Найдаков XXXII областной партийна конференци тухай хөөрэжэ үгөө; экономикын таhагай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, экономикын эрдэмэй кандидат Г. Ш. Раднаев «Буряадай АССР-эй экономикын хүгжэлтын дүнгүүд болон зорилгонууд» гэжэ лекци уншаа; Буряадай АССР-эй hургуулинуудай габьяата багша Д. Б. Буянаев «Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй hургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай проектын түүхэтэ удха шанарые тодорхой баримтанууд дээрэ эли тодоор харуулан хөөрэжэ үгөө, мүн СССР-эй уласхоорондын байдал тухай лекци уншагдаа.

Институдай таhаг бүхэндэ тусхай политинформаторнууд баталагдаа. Политинформаци эмхидхэн үнгэргэжэ байха хэрэг хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Г. О. Туденовтэ даалгагдаба.

ЛЕКЦИ УНШАГДАНА

Институдай научна хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө гол ажалhаа гадуур лекционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ хүдэлмэри КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он Пленумhээ хойшо ехэ үргэн дэлисэтэй болонхой. Пропагандистска хүдэлмэриин янза түхэл, онол арга наринжуулагдан hайжаруулагданхай. «Эрдэм наукын үдэр». «Лекторэй үдэр», городой предприятинуудта, хүдөө нютагуудта гаралга эмхидхэгдэнэ.

Лекци уншаха талаар Т. М. Михайлов, Д. Д. Нимаев, М. І Брянский, С. Лепехов болон бусад онсо шалгараа.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин шухала хубинь болохо лекционно пропагандые улам hайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

А. СОДНОМОВ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

ЭДЭБХИТЭН

Даруу номхон зантай энэ хүнэй оухы юумэндэ шунан ябахые харахадаа, ямаршье эсэшэ сусашагүй шадалтай гээшэб даа гэжэ гайхахаш. Зүгөөр тэрэнэй хэхэ юумэн үнэхөөрөөшье ехэ. Афанасий Борисович Бороноев республиканска больницын врач байхаhаа гадна хүүгэдэй лоротделениие эрхилнэ. Тэрэнэй үдэр оүриин ажал, бусад эмшэлэгшэдэйхидэл адли, хара үглөөнhөө эхилдэг юм. Тайлбарилан хэлэбэл, отделениие даагша врачнуудтаяа хамта палатануудаар ябажа, үбшэлhэн үхибүүдэй бэе махабадые шалгадаг, эмнэлгээрнь шухала заабаринуудые үгэдэг гуримтай. Һүүлээрнь хүндэ үбшэнтэндэ хирургическа операцинуудые хэжэ эхилдэг. Тэрэнэй хүдэлмэриинь үдэр гол түлэб имэрхүүгээр лэ үнгэрдэг даа.

Теэд бүри саагуур бодомжолоод үзэхэдэ, нэгэл ондоотойхон ааб даа. Тус отделенидэ hара бүхэндэ дунда зэргээр гушаад операци хэгдэдэг байна. Операци хээд лэ ажалынь дүүрэшэнэ бэшэ. Харин врачнар болон тэдэнэй үнэн туhалагшад— медсестранууд хүндэ үбшэнтэнэй унтариин дэргэдэ хэды ехэ сагаа hанаагаа зобожо үнгэргэнэ гээшэб?

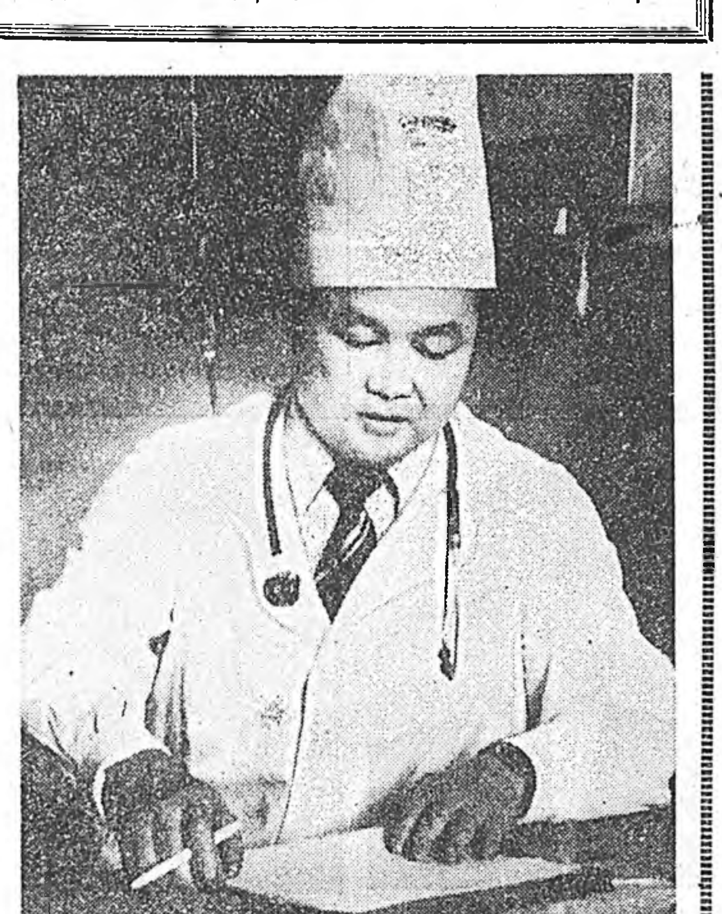
Гэхэтэй зэргэ үбшэ зоболонhоо абарха гэжэ аргалжа байhан бишыхан үхибүүдэйнгээ тэнхэжэ, hайн боложо эхилхэдэ, эхэ, эсэгынь болоод түрэлхидэйнь сэдьхэл халима шарайгаар амаршалан, баярые хүргэжэ байхые харахада, урматай даа.

Доктор Бороноевой хүдэлмэриинь нэгэ үдэр дүүрэбэ hэн гэлэй. Теэд үнэхөөрөө тэрэ дүүрээ аал? Отделени соогоо үнгэргэhэн шангахан сагай hүүлээр Афанасий Борисович ниитынгээ хэрэгые эрхилжэ захалдаг юм. Н. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын коммунистнуудай партийна эхин организациингаа хүтэлбэриие тэрээндэ найдаhанhаань хойшо аяар 14 жэл үнгэрбэ. Тэндэ дүн хамта 65 коммунист тоологдодог. Коммунист бүхэниинь өөрын тодорхой даабаритай, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Мүн эндэхи ниитын эмхинүүд — профком, комсомолой комитет, сестрануудай совет, ДОСААФ-ай эхин эмхине партийна бюро нүхэр Бороноевой ударидалга доро шадабаритаи бэрхээр хүтэлбэрилжэ байдаг. Кадрнуудай политическэ hуралсалшье партийна организациин хиналта доро үнгэрдэг. Оронойнгоо дотоодын үйлэ хэрэгүүдэй болон уласхоорондын асуудалаар политинформацинууд больницын бүхы отделенинүүдтэ саг соогоо үнгэргэгдэдэг байна. Мүнөө СССР-эй Верховно Советэй hунгалтын урда тээ ойлгууламжынгаа хүдэлмэриие улам гүнзэгырүүлжэ байгаа. Эндэ мүн лэ секретариин үүргэ ехэ. Тиихэдэ тэрэнэй орлогшо нүхэр М. Гармаев болон партбюрогой бусад гэшүүд ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Дээдэ шатын хирург, медицинын эрдэмэй кандидат А. Б. Бороноев Буряадай АССР-эй габьяата врачай, элүүрые хамгаалгын отличнигай хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэй. Афанасий Борисович Бороноев областной партийна XXXII конференциин делегадаар hунгагдаhан байна.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Б. Бороноев.

Авторай фото.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

Улаан-Үдын хладокомбинадай партийна организацида политическэ болон экономическа hуралсал эмхи гуримтайгаар үнгэрнэ. Тус предприятида политическэ гэгээрэлэй 4 кружогой тус тустань хорёод хүн, экономическа hуралсалдань 70 хүн, мүн техническэ hуралсалда дүшөөд хүн хабаадалсана. Һуралсалай жэлэй тодорхой тематика табигдаад, бэелүүлэгдэжэ байнхай.

— Политическэ болон экономическа hуралсал манай коллективэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга нүхэсэлэй шухала хубинь болодог,— гэжэ ахалагша инженер, парткомой секретариин үүргые дүүргэгшэ Василий Иванович Марфин хэлэнэ.— Пропагандистын бэлиг шадабариhаа ехэ юумэн дулдыдадаг. Тиимэhээ пропагандистнуудые шэлэн табиха, тэдэниие бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Экономическа болон политическэ hуралсалай кружогуудые хүтэлбэрилэгшэд бүлта шахуу марксизм-ленинизмын үдэшын университет дүүргэhэн гү, али үгышье hаа, hуража байдаг зон болоно. Пропагандистнуудай партиин обкомой, горкомой, райкомой үнгэргэдэг семинарнуудта ходо хабаадалсадаг. Комбинадай парткомшье мүн лэ семинар үнгэргэдэг юм. Тэрээндэ партийна болон предприятиин хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд, лекторнүүд уригдадаг юм,— гэжэ нүхэр В. И. Марфин саашань үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Пропагандистаар томилогдоhон түсэблэлгын таhагай начальник В. М. Антропова комбинадай экономическа hуралсалай кружогые хүтэлбэрилдэг юм. Кружогто хабаадаhан хүн бүхэн өөhэдынгөө цех, бригада, халаанай ажал хүдэлмэриие яажа саашадань hайжаруулхаб, ашаг үрыень дээшэлүүлхэб, хэрэглэгдээгүй ямар арга нөөсэнүүд комбинадтамнай бии гээшэб гэжэ ухамайлан, түрүү дүй дүршэл, бригадна подрядай удха шанар тухай хэшээлэй үеэр hайн ойлгожо абана.

— Хэшээлдэ имагтал лекци уншахада, мүн юрэнхы, хүнэй мэдэхэ мэдээсэлнүүдые шагнагшадай hонорто табихада, ехэ hонигүй байдаг ха юм. Энэ ушарhaa хэшээл бүхэнэй темэ ажа-

ТҮРҮҮ ТУГАЛ[ШАН]

Мария Кирилловна Метешова 1944 наhатайдаа Кабанскын районой Ленин[...] хоздо (мүнөө тэрэнь Хандалын совхоз) хэеэ ерэhэн юм. Тэрэ эндэ элдэбын ажа[л]шье тарилсаа, хуряалсаа, hаалиншан[...] hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада тугалша[н] хүдэлнэ.

Тэрэ жэл бүри совхоз дотороо [...] мүрысөөндэ хододоо түрүүлжэ гара[...] ябаhан тугалнуудаа гарза хоролтогүй[...] юм. Иимэл хадаа тэрэ мүнөө дүршэлтэй болонхой. Мария Кирилловна амжалта[...] hанайнгаа түлөө оло дахин ажахы боло[...] түрүүлжэ гараhан байна. Иигэжэ түр[...] хозой дирекциин, парткомой, рабочкомо[й] лэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр [...] латай.

Мария Кирилловна коммунист хүн[...] түрүү малшанай хамтын хэрэгэй түлөө[...] hаниинь элитэ. Тэрэ совхозой профкомо[...] деленнин партийна организациин бю[...] hунгагданхай.

КПСС-эй Кабанскын райко[...]

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ҺАНАА АМАР ҺУУХААР БЭШЭЛ

Эгээл үбэлэй hарануудта габшагай шангаар, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлжэ, хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникые жэншэдгүй hайнаар бэлдэhэнhээ ерэхэ намарай ургасын хуби заяан нилээд дулдыдаха гэжэ дабтан хэлэhэнэйшье үлүү ааб даа. Энэмнай бүлтанда мэдээжэ.

Тиимэhээ Прибайкалиин районой ажахынуудай хабарай тарилгада хэр зэргэ бэлдэжэ байhаниие тодорхойлхо зорилготойгоор hаяшаг арадай хиналтын комитедэй, Госсельтехнадзорой, хүдөө ажахын управлениин, районой газетын редакциин түлөөлэгшэд эндэхи колхоз совхозуудай таряан ажалан бригадануудта, МТМ-нүүдтэ ябажа, ажалыень хараа. шалгаа.

Абаhаар хэлэхэдэ, зарим ажахынуудта даншье hанаа амархан ан-бун байдал үзэгдөө гэжэ онсолон тэмдэглэхээр. Жэшээ болгон, «Зыранский» совхозые абаад үзэе. Эндэхи заhабарилгын мастерской соонь, тракторна бригадануудташье техникэ заhабарилгын эршэмтэйгээр ябуулагдажа, хүнүүдэй габшагай шангаар хүдэлжэ байхань оройдоошье харагдабагүй. Тиихэдээ ерэхэ хабартаа таряалан дээрэ хүдэлгэгдэхэ трактор, машинануудынь гол бэлэн болгогдонхой, ехэтэ hанаа зобохо юумэн үгы байгаа ха юм даа гэжэ hанахаар hэн. Үнэндөө тиимэ бэшэл. Совхоздо бии байhан 69 тракторай, тэрэ тоодо 30 гусенична тракторай аяар арбаад трактортань хүн гарааргаа үшөө ойронь хүрөөдүй байба. Тэдэнэйнь хэзээ заhабарилагдахань мэдэгдэнэгүй. Эндэхи түбэй мастерскойдо заhабарилгын тусхай бригадын эмхидхэгдээгүй дээрэhээ отделени бүхэниинь техникээ байра дээрэнь өөhэдөө заhабарилдаг нэрэтэй. Тиимэhээ тэдэниие запасной хэрэгсэлнүүдээр хангаха, илангаяа хуушан деталь, частьнуудые hэльбэжэ, шэнэлжэ табиха хэрэгтэнь hаалта болоно. нэмэлтэ бэрхэшээл ушарна

Ажахыда таряа хуряалгын комбайнуудые заhабарилха хүдэлмэри ёhoop эмхидхэгдээгүй байhаар. Бүхы 18 комбайнаа наймaниинь лэ заhабарилагданхай. Жэшээнь, Нестеревскэ отделениинхид комбайнуудаа бэлдэжэ оройдоо эхилээшьегүй.

Газар элдүүрилгын, тарилгын техникэшье хүсэд бэлэн болгогдоогүй. Зарим культиватор. сеялкэнүүд. плугуудынь намарhaa хойшо эндэ тэндэ орхигдошонхой, мартагдашанхай хэбтэхэ юм. Үнэндөө, совхозойхид жэжэбожо техникээ февралиин 15 болотор заhабарилжа дүүргэхэбди гэжэ түсэо, график соогоо бэшэhэн байна.

Заhабарилгын хүдэлмэри юундэ иимэ ааляар ябуулагданаб гэжэ совхозой ахамад инженер М. А. Спиридоновhоо, заhабарилгын мастерскойе даагша И. С. Иконниковhоо, тракторна бригадын бригадир Г. А. Помулевhоо асуухада. тэдэнэй нэгэнииньшье тодорхой харюу үгэжэ шадабагүй. Бүхы техникэ болзор соогоо бэлэн болгогдохо гээд лэ найдуулна. Теэд хэйшан гээд, ямар хүсөөр, хэды шэнээн болзор соо трактор, машинануудынь бэлдэгдэхэ юм. Мэдэхын аргагүй. Саг ошоо. hанаа амар hуухаар бэшэ болоол.

«Прибайкалец» колхозшье техникэ заhабарилгые эршэмтэйгээр ябуулна гэхын аргагүй. Эндэ 20 гусеничаа тракторай 11-ниинь лэ бэлэн болгогдонхой. 18 комбайнайнь 9-ниинь заhабарилагдажа гаргагдаа. Нилээд олохон сеялкэ. культиватор, плуг гэхэ мэтэнь үшөө ойроо хүртөөгүй, задагай хэбтэhээр.

Үнгэрhэн жэлдэ имагтал техникынь хангалтагүй муугаар заhабарилагдаhан дээрэhээ энэ ажахыда хабарай тарилга, ургаса хуряалгашье таатай хаhа сагтаа хэгдэжэ шадагдагүй hэн. Байгша ондошье энэ алдуугаа дахин дабтажа байхань хүлисэшэгүй.

Һүүлэй мэдээгээр, «Ильинкинский» совхоздо бии байhан 14 тракторай долоониинь лэ бэлэн болгогдоо. Таряа хуряалгын комбайнуудан заhабарилга эндэ баhал ехээр удаашаруулагдана. «Госкомсельхозтехникын» районой нэгэдэл тус ажахыда комбайнуудаа заhабарилхыень тусхай байра сүлөөлжэ үгөө. Хэрэгтэй запасной частьнуудаар, заhабарилгын түхеэрэлгэнүүдээршье хангаа юм. Теэд совхоз тэндэ хүдэлхэ механизаторнууд дутaлдана гээд, хүнүүдые саг соонь табягүй байна. Энээнhээ боложо. бүхы 12 комбайнуудай дүрбэниинь лэ hая заhабарилгаhаа гаргагдаа.

Ажахыда техникэ заhабарилгын юундэ иимэ ааляар ябуулагдажа байhанай шалтагаание баhал элирүүлхэ зорилготойгоор тракторна бригадын бригадир В. Ф. Чернухинтай хөөрэлдэхэдөө, заhабарилгые түргэдхэхын тула запасной ямар хэрэгсэлнүүд дуталданаб, тэдэниие хаанаhаа олохоб гэжэ асуухада, тэрэ хүнмнай ойлгохоор харюу үгэбэгүй. Заhабарилгын шухала хэрэгтэй зүйлнүүдэй саг соогоо элирүүлэгдээгүй дээрэhээ К-700 түхэлэй хоёр трактор униинэй зогсоогдонхой, эбдэрхэй нэрэтэй байна.

Энэ совхозой директор В. Н. Малковай инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэ, бригадирнуудта шанга эрилтэ табидаггүй, харюусалга тухайнь эрид hануулдаггүй байhанhаань болоно гэхээр.

Тээсэн районой агропромышленна нэгэдэлэй заседани дээрэ «Госкомсельхозтехникын» эндэхи эмхиин хүдэлмэри харагдажа, ажалдань бии байhан ехэ дутагдалнууд тухай шанга шүүмжэлэл хэгдэhэн байгаа. Илангаяа хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ машина техникын заhабарилга тон хангалтагүй муугаар эмхидхэгдэнэ гэжэ заагдаа hэн. Районой ажахынуудта бүхы сеялкэнүүдэй hаял 70 процентнь, плугуудай—88, культиваторнуудай—77, таряа хуряалгын комбайнуудай миил 55 процентнь заhабарилагдаа. Колхоз, совхозуудта техникэ бэлдэхэ хүдэлмэри оройтуулагдаха мүртөө, тон аалинобшоор, муу шанартайгаар ябуулагдана, заhабарилгын мастерскойнууд хүдэлхэ хүнүүдээр хүсэд бүридхэгдээгүй гэжэ шүүмжэлэгдээ. Тэрэшэлэн ажахынуудые заhабарилгын хэрэгсэлнүүдээр хангаха, хуушарhан. муудаhан, тракторнуудыень hэлгэхэ гү, али бэлэн болгогдоhон агрегат, үзелнүүдээр хангаха талааршье ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ.

РАПО-гой совет шалгалтын дүнгөөр тусхай шиидхэбэри абажа, бүхы техникын заhабарилгын эрид түргэдхэхэ, тэдэниие саг соонь бэлэн болгохо тодорхой болзор тогтооhон байна. Мүн тэдэнэй дүүргэлтын хойноhoo нарин хиналта тогтоохо гэжэ заседаниин шиидхэбэри соо бэшэгдэнхэй.

Гэбэшье даб дээрэ районой зарим ажахынууд хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ техникые февралиин 23 болотор заhабарилжа бэлэн болгохо гэhэн даабариие дүүргэжэ шадаагүй. Тиимэhээ энэ хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ заатагүй хүсэндэнь хүргэхын тула бүхы шухала хэмжээ абаха, хамаг хүсэ, арга боломжонуудые элсүүлхэ хэрэгтэй болоно.

А. БОРОДИН,
Районой арадай хиналтын комитедэй инспектор.

Т. БАИМИН,
«Прибайкалец» газетын корреспондент.

Ю. А. Гагаринай түрэһөөр 50 жэлэй ойдо

ТҮРҮҮШЫН КОСМОНАВТ

…МЭ БАЙҺАН ЮМ

…һэнэй ёһоор тэрэ Түбые Звездно городок гээд баран нэрлэдэг болоод байгаа. Мүнөө эндэ үнэхөөрөө город бодхоогдонхой, тэрэ үедэ бүтүү тайгын дунда хэдэхэн гэр ба лабораториин гэрхэнүүд тоологдодог һэн. Байрын гэр гэхэдэ, гурбан дабхар багахан профилактори бии бэлэй. Замбуулинай ээлжээтэ ниидэлгэдэ бэлдэгшэд баран тэрэ гэртэ байгша һэмди. Һуралсалаймнай классууд баһал эндэ, бидэнэр гурбадахи дабхарта байха болобобди.

Хойто үглөөгүүрынь медицинскэ шалгалта ба эдеэлгэнэй һүүлээр хэшээл эхилбэ. Баһал һонирхолтой юумэн болобо — түрүүшын оролто лекциие Гагарин уншаба. Саашадаа ондоо уулзалганууд болоһон ааб даа: Звезднодо, Байконурай космодром дээрэ түрүүшын космонавт бидэнные стартова комплекстой танилсуулаа бэлэй.

Энэ хүнөөр һонирхохоёо би огто болидоггүй һэм. Нэн түрүүн тэрэнэй хүнүүдтэй танилсан хөөрэлдэхэ шадабаряарнь. Хаанашье ошоходоо Юрий танил хүниие олоһон, нэрыень нэрлэн байжа, хөөрэлдэһэн лэ байха. Тэдэ танилнуудайнтаа хаана хүдэлдэгые, юу хэдэгые мэдэдэг, түрэл гаралаарнь, дүтынь хүнүүдээр һонирхохо. Тэрэшэлэн Юрий конструктортай ба хүдэлмэришэнтэйшье, эрдэмтэ ба инженертэйшье адли зохидоор, энеэдэ зугаатайгаар хөөрэлдэдэг һэн. Стартова талмай дээрэ ерээд байхадаа ямаршье түхеэрэлгэ тухай мэдэсэ ехэтэйгээр хөөрэжэ байхадань, тэрэниие эндэ юрэ ерэһэн айлшан бэшэ, харин бодото эзэн хүн гэжэ ойлгохоор байдаг бэлэй.

Тэдэ жэлнүүдтэ космонавтика айхабтар түргөөр хүгжөөгдэжэ байгаа. 1967 оной хабар «Союз» гэжэ корабль түрүүшын туршалгын ниидэлгэдэ бэлэн болоод байба. Тус корабль түрүүшынхиһээ нилээд ондоо, хоёр ехэ таһалгатай, нэгэн соонь экипаж хүдэлмэрилхэ, нүгөөдэ соонь амарха аргатай байһан. Тиихэдэ газаашаа замбуулинда гараха камера болон шэнэ бусад олон түхеэрэлгэтэй һэн.

Бэлдэлгын түбтэ тэрэ кораблиие туршалгада хабаадаха тусхай бүлэг байгуулагдаһан юм. Баян дүршэлтэй болоһон космонавтнууд Владимир Комаров («Союз» кораблиие анха түрүүн туршаһан) ба Юрий Гагаринтай хамта энэ бүлэгтэ бусад космонавтнууд оруулагдажа, саашадаа «Союз» корабльнуудай түрүүшын ниидэлгэнүүдтэ хабаадаһан байна. Энэ бүлэг айхабтар шанга журамда хүдэлһэн. Ветерануud ходо жэшээ харуулха. Элдэб уулзалганууд, конференцинүүдтэ уригдажа, орон соогуураа, мүн хилын саагуур аяншалгада ябажа, уялгата хүдэлмэриһөө һамшаха баатай болохо. Хэды тиигээшье һаа, шэнэ техникые эрхим һайнаар шудалдаг байһаарнь би гайхагша һэм.

Бүгэдэндэ мэдээжэ болоһоной ёһоор, Юрий Гагарин өөрынгөө түүхэтэ ниидэлгынгээ һүүлээр удангүй космонавтнуудай отрядай командираар, һүүлээрнь замбуулинай ниидэлгэдэ Бэлдэлгын түбэй начальнигай орлогшоор томилогдоһон гээшэ. Харюусалга ехэтэй эдэ уялгануудынь замбуулинай шэнэ ниидэлгэдэ гараха арга олгуулхагүйнь гэжэ тэрэ һанаагаа ехээр зобоошо бэлэй. Замбуулинай дайдаар үшөө нэгэтэ бэшэ ниидэхые тэрэ хүсэдэг һэн. Космонавт гээшэ мэргэжэл гэжэ тоолодог байгаа. Хүн олоһон дүй дүршэлөө саг үргэлжэ шэнэдхэн үргэдхэжэл байхадаа ёһотой мэргэжэлтэ болохо гэжэ тэрэ тоолодог байгаа бшуу.

Эсэшэ сусашагүй хүдэлмэришэ бэрхээрнь гайхалсадаг бэлэйбди. Ниитын хүдэлмэриин олон даабари дүүргэхэһээ гадна, Жуковскиин нэрэмжэтэ агаарай сэрэгэй академидэ һурагша һэн. Юрий хэды сүлөөгүйшье һаа, нүхэдөө хэзээдэшье мартадаггүй, тэдэндээ туһа хүргэхэ, дэмжэлгэ үзүүлхээр ходо бэлэн ябаха.

«Союз» кораблиин конструкциие һайжаруулха талаар хүдэлмэри огто зогсоогдоогүй. Зохёон бүтээгшэд үшөө, үшөө дахин бүхы системэ ба агрегадуудыень хинан шалгаа. Корабль газарта, мүн ниидэлгын вариантааршье шалгагдаа, бидэнэр «Союзые» ниидхүүлгын шэнэ шалгалтада бэлдэжэ эхилээбди.

Энэ үедэ бэлдэлгын Түбэй начальнигай орлогшоор хүдэлжэ байһан Юрий Гагаринда самолёдоор һуралсалай ниидэлгэнүүдые хэхэ саг олохонь бэрхэтэй һэн. «Союз» кораблиин шэнэ туршалгада бэлдэжэ байһан космонавтнуудай бүлэгтэ тэрэниие оруулха тухай урид абаһан шиидхэбэреэ Гүрэнэй комиссиин дахин элирхэйлэһэнэй удаа Гагарин бидэнтэй хамта ниидэхэ аргатай болоһон. Өөртэнь, аминдань зохёогдоһон, инструкторнуудтай хамта ниидэхэ үргэн ехэ программая тэрэ амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм.

Бидэнэр Юритэй хамта аэродром дээрэ ерэбэбди. Ниидэлгын урда тээхи медицинскэ харалга хамта гарабабди. Юрын өөрынгөө самолёдто ошоод, ниидэлгэдэ бэлэн тухайгаа полковник Владимир Серегиндо элидхэжэ байхыень би хаража байһанби. Хоюулан самолёт соогоо һууринуудаа эзэлбэ. Гагарин — урдань, Серегин — хойнонь, инструкторска кабина соо. Тэдэнэй һүүлээр хахад час үнгэрһэн хойно би бортинженернүүдэй нэгэнтэй ниидэн гараха ёһотой байһанби. Бидэнэр самолёдтоо дүтэлэн ошобобди. Би двигателеэ хүдэлгэжэ, хүсэндэнь оруулаад, ниидэлгын полоса дээрэ гараха зүбшэл эрибэб. Харюу байхагүй. Операторай үсэд нэтэрүүгээр Юриин машиные дуудахань лэ дуулдана. Урдаһаань харюусаха юумэ байхагүй… Тиигэһээр байтар харилсаа холбоон таһалдашалай.

…Юрий Гагарин бидэнэй дунда үгы. Гэбэшье тэрэ урдынхи мэтэ шэнэ ниидэлгэ бүхэндэ хабаадалсана. Замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ хэдэн мянган хүн хабаадалсана. Тэдэнэр барандаа түрүүшын космонавт, замбуулинай Колумб — Юрий Гагаринай нэрые хэтэ мүнхэдөө һанажа ябахал.

Владимир ШАТАЛОВ,
авиациин генерал-лейтенант, СССР-эй летчик-космонавт, космонавтнуудые бэлдэлгын хүтэлбэрилэгшэ, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой.

ЮРИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ ГАГАРИН. (1964 он).

ЮРИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ ГАГАРИН КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУДАЙ — СМОЛЕНСКЭ ОБЛАСТИИН ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ДУНДА (1966 он).

„ДУБЛЕР" БАЙХАДАА

Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт Валерий Кубасов АПН-эй корреспондент И. Андреевтэй хөөрэлдэхэдөө дэлхэйн түрүүшын космонавт тухай һанамжаяа хэлэһэн байна.

Космонавтикада анха түрүүн, «гагаринска» таталгаар абтаһан намда, сэрэгэй летчигто Юрий Гагаринтай, Виктор Горбаткотой хамта «Союз» түхэлэй корабляар замбуулинай ниидэлгэдэ бэлдэхэ хуби заяан тудаһан юм.

1966 оной августһаа 1967 оной апрель хүрэтэр үргэлжэлһэн бэлдэлгэдэ Юрий өөрөө хүнэй атаархама һайн жэшээ, баян дүршэлтэй космонавт байһанаа харуулаа. Энэ хэрэгтэ түрүүшын алхам хэжэ ябаһан намда «дублерой» уялгые дүүргэлгэдэ тэрэнэй ямараар хандадаг байһаниинь бүхы наһанаймни һургаал боложо үгэһэн.

Дублергүй космонавт гэжэ байдаггүй мүн дублер байгаагүй космонавтнуудшье үсөөн ааб даа. Гэбэшье, минии хэлэһэндэ этигэгты, замбуулинда ниидэлгын хүнгэн бэшэ һуралсалай дүүрэн курсые дүүргэһэнэй һүүлээр, хэн нэгэн Газар дээрэ заатагүй үлэхэ ёһотой юм.

Гагарин запасной экипажай бүридэлдэ ороод бэлдэлгэ гаража байһанаа яаха аргагүй хэрэгтэй юумэн гэжэ мэдэрдэг бэлэй. Мэргэжэлэй талаар айхабтар ехэ хүндэтэй байһанаа ойлгожо, гол экипаждаа али болохоор туһалдаг һэн. Һуралсал үнгэржэл байха, Юрий үлүү хүдэлмэри хэнэб гэжэ ухаандаашье оруулхагүй. Гүрэнэй, ниитын олон тоото хэрэгүүдтэ хэды ехэ сагаа гаргадаггшье һаа, оролдосо ехэтэйгээр замбуулинай онгосын орёо нарин системые шудалха, комплексно тренажер дээрэ «ниидэхэ».

Элдэб һорилго, шалгалтануудаар ээлжээтэ үдэрэй дүүргэһэнэй удаа Юриин элдэб саарһа, һунгагшадай бэшэгүүдые баринхай албанайнгаа кабинедтэ орожо ябахыень харадаг һэмди. Тэрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат ябаһан ха юм. Нэгэтэ депутадайнгаа уялгые юрэ бусын эрхэ байдалда дүүргэхэ баатай болоһон. Энэ ушар «Союз» онгосын бүтээгдэжэ байһан заводто тохёолдоо бэлэй. «Союз» онгосо дотор хэзээ хэзээнэйхиһээ удаан һуушообди. Нэгэ мэдэхэдэмнай ханха зайдан ехэ цех соо хонжэн болошонхой байба. Эгээл энэ үедэ нэгэ хүдэлмэришэн Гагаринда дүтэлжэ ерээд, өөрынгөө байра байдал тухай хөөрэбэ: һая үхибүүтэй болоо, байрань уйтан, богонёор хэлэхэдэ, туһалхыень гуйба. Замбуулинай ниидэлгэдэ бэлдэжэ байһан космонавтын хэды сүлөөгүй байһан тушаа хэлэһэнэйшье үлүү ааб даа. Гэбэшье Гагарин хойто үглөөгүүрынь предприятиин профкомдо орожо ушар байдалыень тодорхойлжо, тэрэ хүдэлмэришэндэ ойрын сагта шэнэ байра үгтэхэ гэһэн найдуулга абажа гараа…

Үшөө нэгэ дурдалга — энэ удаа усалта ушарал тухай 1968 оной мартын 27-ной үглөөгүүр бүлэг космонавтнууд парашютна бэлдэлгэ гаража байба. Ингэжэ байтарнай нилээд холохоно тэһэрэлгэ боложо, сууряаниинь тайга дээгүүр зэдэлшэбэ. Уланшьегүй Юрий Гагаринай жолоодожо ябаһан самолёт усалта ороо гэжэ мэдээ һэмди.

Юрий Гагарин летчик, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүшын космонавт байһан.

(АПН).

БАЙДАЛДА ХЭДЫ ДУРАТАЙ ҺЭМ

…дээшье һаань, юуншье боложо магад. Теэд хэн нэгэнэй заатагүй түрүүлэн ошохо хэрэгтэ зүрхэлхэ хэрэгтэй болодог гээшэ ааб даа. Юриин ниидэлгэ эгээл иимэ байһан ха юм. Тиихэдэ мэдэгдээгүй юумэн захагүй олон һэн. Замбуулинай дайдаар 108 минутын туршада ниидээд ерэлгэ хадаа олон тоото асуудалнуудта харюу үгэхэ ёһотой байһан. Конструкторнууд болон эрдэмтэд тохёолдожо магад бэрхэшээлнүүдыень тэрэнһээ огто нюугаагүй. Өөрөөшье тэрэниие һайн ойлгожо ябаһан. «Теэд хэн нэгэн эхилхэл ёһотой» — эдэ үгэнүүд Юриин, өөрынь хэлэһэн.

Замбуулинда ниидэлгын эхи захын хэгдэһэнэй һүүлээр, хамаг юумэнэй номгороһон, мартагдаһан хойно Юрий ниидэлгын урда тээ тэсэбэри ехэтэйгээр хүдэлхэ хэрэгтэй байһаниие мэдэрдэг болоо һэн. Замбуулинай шэнэ ниидэлгэдэ гараха гү, али үгы гү гэһэн асуудалай шиидхэгдэжэ байха үедэ Юридэ эгээ хүндэ хүшэр саг байһан юм. Тэрэндэ, Юридэ үшөө ниидэһэнэй хэрэг байгаа гү? — гээд олохон хүнүүд асуудаг. Тиихэдэ дахинаа ниидэлгэдэ бэлдэхыень зүбшөөхэгүй, усалта ушаралһаа холодуулха байгаа… гээдшье хөөрэлдэдэг хүнүүд яшаха һэм даа.

Элдэб хөөрэлдөөнэй болоошье һаа, Юриие мэдэхэ хэрэгтэй байһан. Гэнэ усалһаа холо байха, бэеэ гамнаха болоо һаа, тэрэндэ амиды байһанай хэрэггүй байгаа.

Манайда айлшадай суглараха үсөөн бэшэ һэн: журналистнууд, соёл гэгээрэлэй ажал ябуулагшад, Юриин өөрынь нүхэд барагдаха бэшэ. Заримдаа айхабтар шухала үнэтэ сагаа гамгүйгөөр гаргашалжа байна гүбди гэжэ ажаглахаар бологшо бэлэй. Тиимэ бэшэ байһыень мүнөө ойлгодог болоһхойб. Иимэ үргэн харилсаа холбоон Юридэ заатагүй хэрэгтэй байгаа. Хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө сэдьхэлээ ехээр ханадаг, аргагүй баясадаг, хүхидэг һэн. Хүн зонтой уулзахадаа хүсэ орожо, өөрынгөө шалгадаг, шэнэ юумэнүүдые мэдэжэ абадаг байһан юм.

Юрий СССР-эй дээдын хайра шагналнуудта, хариин олон гүрэнэй хайра тэмдэгүүдтэ хүртэһэн байгаа. Гэбэшье иимэ нэгэ огто таарамжагүй бодол һанааень ходо зобоохо: намда, гансаарандамни дэн хэтэрмэ ехэ алдар соло, хүндэ олгогдошоо бэшэ гү? «Би гансаараан замбуулинай дайдада гаража шадаха байгаа аалби? Совет хэдэн мянган хүнэй хүсөөр тэрэ ракетэнүүд, замбуулинай онгосо бүтээгдээ ха юм. Энэ ниидэлгэ хадаа олоной ухаан бодолой, хэдэн мянган хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, эрдэмтэдэй хамтын ажалай үрэ дүн, манай арадай алдар соло» гээд Юрий хэлэдэг һэн.

Хажуу тээһээнь — правительственнэ уулзалга дээрэ, хүдөө нютагай заахан гэр соошье, хайра шагналнуудай барюулагдаха байхадашье, юрын хүнүүдтэй хөөрэлдэжэшье байхадань тэрэниие хаража, ажаглажа байдаг һэнби. Юрий абари зангаараа хүбилдаггүй, хаанашье байгаа һаа, өөрыгөө ходо гартаа абанги ябадаг, хэлэхэ үгэеэ шүүжэ, шалгажа байдаг һэн. Хэды тиигэбэшье һаа, түрэлхиингөө табисуурые алдадаггүй, өөрынгөөл зам соохоно ябадаг байгаа.

Үгэ бүхэнөө бодомжотойгоор, шүүжэ хэлэхэ зан Юрий өөрынгөө түрэлхидһөө уг залгамжалуулан абанхай һэн гэжэ хэлээ һаа, алдуу болохогүй гэжэ һананаб. Түрэһэн, үдэһэн гэр бүлэ ба ёһо заншалынь тэрэнэй абари зангые онсо шэнжэтэйгээр бүридүүлһэн: хүнэй нэрэ хүндые сэгнэжэ шадахаар, аха хүнүүдые хүндэлдэг, гэртэнь ерэһэн хүнүүдтэ хүндэмүүшэ налархайгаар хандадаг байхаар хүмүүжүүлһэн байха юм. Эхэнь — Анна Тимофеевна — хүбүүндээ айхабтар энэрхы сэдьхэл бэлэглэһэн гээшэ. Мүнөө эжынь хэлэдэгэй ёһоор, Юра үхибүүн ябахадаа угаа хүхюун, тэниглэн досоохитой, арсалдаа буляалдаанда дурагүй, хэрэлдэһэн нүхэдөө энеэдэ наадаар эблэрүүлдэг байһан.

Баалалтада дурагүй, хамаг юумэеэ өөрөө хэхые, түрэлхидтөө туһалхые оролдодог байһан гэхэ. Эсэгэ — Алексей Иванович хүбүүндээ баһал һайн жэшээ харуулдаг байгаа. Анна Тимофеевнагай хөөрэдэгэй ёһоор, эсэгынь гарһаа муу шанартай нэгэшье юумэн гараагүй юм. Гэршье сабшаг, шубуухайншье гэрхэниие бүтээг — адли һайн. Юридээ хэжэ үгэһэн нааданхай самолёдуудынь баһал эбдэрхэ гэжэ байхагүй.

Заахандаа манай басагад — Лена ба Галя — багаханшье юумэн дээрэ һаань эсэгэдээл адли байхые оролдохол даа. Юримни хэды сүлөөгүйшье һаа, басагадтаяа наадаха, ном уншажа үгэхэ, өөһэдынь хэрэг, алдуу эндүүнүүд тухай хэлэхэ саг ологшо бэлэй. Басагадни эсэгынгээ оролдосые, али юумэндэ урагшаа тэгүүлһэн абари зангыень абанхайнууд. Лена Москвагай университедэй түүхын факультедые, Галя — Плехановай нэрэмжэтэ арадай ажахын институдые амжалтатайгаар дүүргэнхэй, мүнөө хоюуландаа аспиранткануд. Юра амиды мэндэ ябаа һаа, басагадайнгаа ажалда дуратайгаарнь хэды баясаха байгааб!

…Юритээ хамта хариин олохон оронуудаар ябаһан байнаб. Ябаһан лэ газартамнай хани халуун анхаралаар бидэниие хүреэлдэг һэн. Хэды тиимэшье һаань, хоёр-гурба хоноод лэ Юра «Звезднодомнай юун боложо байна хаб даа?» гээд хэлэхэ. Тиихэдэ городок һаял баригдажа байһан. Энэ городогойнгоо ерээдүй, албанай, байрын гэрнүүд, тойроод оршодог үзэсхэлэн гоё ой тайга, уһа сөөрэмүүд тухай бодомжолдог бэлэй. 1968 оной мартын 27-ной һуралсалай ниидэлгын Юридэ һүүлшын байһыень хэн мэдэбэ даа. Мүнөө Звездно городогой гол талмай дээрэ табигдаһан Юриин бронзово бюст замбуулинай дайдын холо руу шэртэн харанхай.

Валентина ГАГАРИНА.
(АПН).

«КОСМОС» ПАВИЛЬОН УРИНА

МОСКВА. СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЫН ХҮНҮҮДЭЙ ЭГЭЭЛ ОЛООРОО ЯБАДАГ, ҺОНИРХОДОГ ПАВИЛЬОН СОО ЗАМБУУЛИН РУУ ТҮРҮҮШЫН ХАРГЫ ЗАМ НЭЭҺЭН ЮРИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ ГАГАРИНАЙ ТҮРЭҺӨӨР 50 ЖЭЛЭЙНЬ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАҺАН ТУСХАЙ ЭКСПОЗИЦИ ЭМХИДХЭГДЭБЭ. ЭНЭ ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ «ПРОГНОЗ», «ЭЛЕКТРОН», «МЕТЕОР-2» ГЭЖЭ ЗАМБУУЛИНАЙ АЛБАНАЙ ШЭНЭ СПУТНИГУУД, «КОСПАС» СИСТЕМЭ, СЭВ-эй ГЭШҮҮН ОРОНУУДАЙ ЗАМБУУЛИН ШЭНЖЭЛЭЛГЫН ТАЛААР ХАРИЛСАА ХОЛБОО ХАРУУЛҺАН ҺҮЛДЭ БОЛОХО «ИНТЕРКОСМОС» ГЭЖЭ СПУТНИГУУД ХАРУУЛАГДАНА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй ВДНХ-гай «КОСМОС» ПАВИЛЬОН СОО.

ТАСС-ай фотохроника.

ГАГАРИНАЙ ЗАМААР

Алдар суута гагаринска стартын хэгдэһээр хорин гурбан жэл үнгэрөөнхэй. XX зуун жэлэй гайхал болоһон «Восток» түрүүшын космонавтые замбуулинай аяншалгада абажа гараһан. Тэрэ гэһэнһээ хойшо он жэлнүүд үнгэрэн ошожо, шэнэ шэнэ онгосонууд бүтээгдээ: «Востогууд», «Восходууд», «Союзууд». Манай мэдэнээр, харанаар байтар «Салют» түхэлэй онгосо оло дахин хуоилгагдаһан байна. Мүнөө ниидэжэ байһан долоодохи станци оронгдоошье гайхал бэшэ болонхой. Түрүүшын «Востогые» мүнөө ниидэжэ байһан станцитай сасуулха болоо һаа, айхабтар ехэ илгаатай. Мүнөө холболдоод ябажа байһан комплексын шэгнүүр аяар 50 тонно болодог. Энээниие замбуулинай поезд гэхэһээ ондоогоор нэрлэхын аргагүй. Урдынхидал адли замбуулиниие ойлгожо ядаха юумэн үгы болоо, тэндэ хүнүүд хүдэлмэри хэдэг болонхой.

Дэлхэйн бүмбэрсэг шадарай замбуулинай дайдын хүниие ямараар угтахань мэдэгдээгүй байһан. Түүхэ домогто ороһон «Востогто» һууһан Гагарин тэрэнэй замагта түлхюур тааруулан, тэндэ хүнэй ниидэхэ эрхэ абажа ерэһэн байна.

Гагарин тэрэ замагые нээхэдээ бодото дээрээ замбуулинай үүдые нээһэн гээшэ. Замбуулинай дайдаар мүнөө олон һарын туршада хэгдэжэ байһан ниидэлгэ тэрэ 108 минутынхитай жэшэхээр бэшэ ааб даа. Гэбэшье Ю. А. Гагаринай хэһэн 108 минутын ниидэлгэ шэн зоригто баатаршалга болон түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө үлэнхэй. Бидэнэр мүнөө ойлгонобди: Березовой ба Лебедев хоёрой дэлхэйе тойрон аяар 211 сүүдхын туршада хэһэн ниидэлгэнь — эгээл ехэ туйлалта. Теэд энэмнай мүнөөдэрэйхеэр ха юм даа.

Ямаршье мэргэжэлэй түлөөлэгшэ — пианист гү, али токарьшье байг — онол аргын нюусые шудалхадаа түрүүшын алхамуудһаа эхилдэг гээшэ. Тиигэһээр саашаа дабшаха бүринь түгэсхэлэй эгээл эрхим үрэ дүн тэрэнэй хүдэлмэриин гол зорилго болоно. Бидэнэр, мүнөө замбуулинай индустриин байгуулагдаһан тухай хэлэнэбди, бодото дээрэнь абахада тус индустри мүндэлэнхэй. Энээн дээрэһээ бодоходо, замбуулинай дайдада ниидэжэ һуралгын саг дүүрэнхэй.

Гагаринай ниидэлгэ алдар суута түүхэ болон үлөө. Мүнөө үеын космонавт Гагаринһаа ямар һургаал абалтайб? Эдэ бүгэдэ тухай Юрий Алексеевич Гагаринай түрэһөөр 50 жэлэй ойртожо байһан эдэ үдэрнүүдтэ «Союз Т-10» онгосын экипажтай Байканурта, ниидэхынь урда тээ хөөрэлдөө һэмди. Хөөрэлдөөн үшөө юугээрээ һонирхолтой байгааб гэхэдэ, энэ экипаж хоёр ондоо үеын түлөөлэгшэдөөр бүридхэгдэнхэй. Наһанайнгаашье талаар, замбуулинда ниидэһэн стажайнгаашье талаар Леонид Кизим космонавтнуудай отрядта 1965 ондо, Гагаринай мэндэ байха сагта ерэһэн. Владимир Соловьев ба Олег Атьков хоёр бүри һүүлдэ. Кизим замбуулинда хоёрдохёо ниидэбэ, Соловьев ба Атьков хоёр — түрүүшынхеэ.

ЛЕОНИД КИЗИМ: Гагарин манай мэргэжэлэй эхи табиһан хүн. Совет 57 космонавт дэлхэй тойрон ниидэһэн байна, тэдэнэй олонхидынь хоёр ба гурба дахин. СССР-эй эрхэтэдтэй хамта аха дүү социалис оронуудай 9 түлөөлэгшэд, тиихэдэ Франциин нэгэ түлөөлэгшэ совет онгосо ба станциияр замбуулинай дайдаар ниидэһэн байна. Ойрын сагта совет-индиин экспедици «Салют-7» станцида хүдэлмэрилжэ эхилхэ ёһотой. Мүнөө дээрээ космонавтнуудай мэргэжэл үргэнөөр дэлгэрэнхэй гэжэ хэлэхэ аргагүйбди, гэбэшье космонавтнуудай зэргэ олошоржол байна.

Эндэ иимэ нэгэ юумэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйб. Замбуулинда ниидэлгэ бүхэн хэдэн зуу, магад мянган хүнэй хэһэн хүдэлмэриин аша габьяа мүн. Ямар нэгэ шалтагаанаар ниидэлгэсэ муугаар хэбэл, эдэ олон хүнэй хэһэн ажалые минил һалгаһантай адли болоно. Ушар иимэһээ Юрий Гагаринай өөртөө, нүхэдтөөшье хэды шанга эрилтэтэйгээр хандадаг байһаниинь ойлгостой. Хүдэлмэри тухай хөөрэлдөөнэй болоходо, тэрэ айхабтар һонор, һэргэлэн байжа шададаг һэн. Харюусалга гээшые эгээл эрилтэ ехэтэйгээр мэдэрдэг хүн байһан юм. Энэ талаар би Гагаринда адли байхые оролдодог байгааб, саашадаашье оролдохоб.

ВЛАДИМИР СОЛОВЬЕВ: Гагаринай замбуулинда ниидэхэдэ би 15-тай байһанби. Тиигэхэдэл би анха түрүүшынхеэ замбуулин тухай бэшэ, харин ажабайдалда хүн бүхэнэй өөрынгөө һуури олохо тухай бодомжолһонби. Тэрэ ниидэлгэнь, ондоо хүүгэдтэ баһал тиимэ байһан юм бэзэ, намда оронгдоо хүлеэгдээгүй ушар боложо, айхабтар ехээр гайхуулаа һэн. Гагаринтай уулзаха зол намда байгаагүй. Гэбэшье тэрэнэй ниидэлһэнэй һүүлээр би авиаци ба космонавтикаар номуудые ехээр уншадаг болооб. Магад имагтал энэ ушар минии техническэ вузда орохо ябадалдамни нүлөөлһэншье байжа болоо, һүүлдэнь космическэ техникэ шудалжа эхилээб. Һүүлэй һүүлдэ замбуулинда ниидэхэ хуби заяатай байшооб.

ОЛЕГ АТЬКОВ: Би баһал Гагаринтай уулзаагүй хүм, тиимэһээ тэрэ минии хуби заяанда сэхэ нүлөөлһэн гэжэ хэлэхын аргагүй ааб даа. Гэбэшье совет космонавтнуудай отрядта Гагаринай нэрэ һүлдэ, гагаринска ёһо заншал нангинаар сахигдадаг гээшэ. Эдэ бүгэдэ космонавтнуудай бүлын гэшүүн бүхэндэ аргагүй ехээр нүлөөлдэг байха юм. Үшөө нэгэ юумэн гэхэдэ, Гагаринай нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараһан замаар мүнөө олон космонавтнууд һуоарнихай. Тэрэнэй тон нангин шэнжэ шанарые гээнгүйгөөр, бэедээ шэнгээн абажа ябахые хүсэгдэнэ…

«Союз Т-10» түхэлэй онгосо Байконурай космодромһоо ниидхүүлэгдэһэн 55-дахи корабль болоно. Космонавтнууд Кизим, Соловьев ба Атьков гурбанай «Салют-7» станци соо хүдэлмэрилжэ эхилһээр хэдэн недели үнгэрбэ. Тэдэнэр приборнуудые тодхожо, түрүүшын шэнжэлгэнүүдые хэжэ эхилэнхэй. Тэдэнэй хэжэ эхилһэн хүдэлмэринүүдэйнь зариман урид ниидэгшэдэй хэһэниие заатагүй дабтаха, гэбэшье шэнэ зорилгонуудые дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Тиихэдэ Юрий Алексеевич Гагаринай эхи заха табиһан замбуулинай дайдаар ниидэлгэ улам гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэхэ байна.

М. ЧЕРНЫШОВ.
(АПН).

Нютаг нютагай hонин

БАМ-айхидта ЗОРЮУЛАГДАНА

Эдэ үдэрнүүдтэ эстрадын артистнуудай бүхэсоюзна конкурсын лауреат, москвич Сергей Чистяков БАМ-аар аяншалгаяа эхилбэ. Суута барилгын хүдэлмэришэдтэй тэрэ уулзажа, уран уншалгын үдэшэнүүдые үнгэргэнэ. Сибириин мэдээжэ поэт Евгений Евтушенкын шүлэгүүд, поэмэнүүд уншагшын программада горитой hуури эзэлнэ.

Манай корр.

АЯНШАЛГА ҮРГЭДЭНЭ

Буряадай гүрэнэй филармониин лекторскэ бүлэг Шэтэ мордобо. Улаан-Үдын артистнууд областиин түб хотын hургуулинуудай hурагшадай урда хүгжэм, дуун тухай лекцинүүдые уншаха, концерт наада табиха юм. Тэдэнэр энэ аяншалгадаа зорюулжа, гурбан программа бэлэдхэhэн байна. Тэдэнэй нэгэниинь «Түрэл хизаараймнай дуунууд» гэhэн нэрэтэй. Уран зохёолой хүгжэмтэ энэ найруулгада Буряадай уран шүлэгшэдэй болон композиторнуудай дуунууд, шүлэгүүд оруулагданхай. Дуушад, Михаил Богомазов, Софья Ванжилова, уран гоёор уншагша Геннадий Мельников гэгшэд тэдэнэй гүйсэдхэнэ.

Тиихэдэ Шэтын областной филармониин артистнууд Улаан-Үдын hургуулинуудта лекци-концертнүүдые табихаар ерэхэ юм.

Тэрэшэлэн республикын районуудаар, Эрхүүгэй область болон Яхадай автономито республикада филармониин уран бэлигтэнэй бусад бүлэгүүд аяншалхаар ошобо. Энээнэй урда тээ «Байгал» ансамбль Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын буряад автономито округто, «Байгалай аялганууд» гэжэ ансамбль Яхадай республикаар аяншална.

Н. ДАГБАЕВ.

25 ЖЭЛЭЙНГЭЭ ОЙДО

Дэрээнэй арадай театрай байгуулагдаhаар хорин табан жэлэйнь ой гүйсэхэнь. Цырен Шагжинай «Будамшуу» гэжэ зүжэгөөр энэ эмхиин зохёохы ажалай намтар эхилhэн юм. Дэрээнэй арадай театрай коллектив буряад драматургнууд Жамсо Тумуновай, Даширабдан Батожабайн, Цырен-Дулма Дондоковагай, Бато-Мүнхэ Пурбуевай зүжэгүүдые найруулан табиhан байха. Уран hайханай тус коллектив арадай уран бэлигтэнэй Бүхэсоюзна фестивалиин, тэрэшэлэн республиканска конкурснуудай лауреат болонхой. Мүнөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулhан уран hайханай бүлгэмүүдэй Бүхэсоюзна харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилбэ. Мүнөө театрай коллектив Б. М. Пурбуевай «Талын басаган» гэжэ зүжэгые бэлдэжэ, харагшадаа баярлуулба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Талын басаган» гэhэн зүжэгhөө хэhэг.

Р. ТЫХЕШКЕЕВЭЙ фото.

ХИЛЫН СААНА

ТАСС АПН

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХУБИ ЗАЯАНАЙ ҮНДЭР ЕХЭ ХАРЮУС...

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын hунгагшадай урда хэлэhэн үгэ дэлхэйн олониитын ба хэблэлэй гол анхарал татаhаар. СССР-эй дотоодын болон гадаадын политикын залан сэхэ, үг залгамжалдаг байhые, эб найрамдалые хангаи бэхижүүлхые КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хэлбэришэгүй шиидэнхэй байhые элдэб оронуудай политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тэмдэглэнэ. Ядерна дайе зайсуулан сараха гээшэ гадаадымнай политикын гол зорилго болоно, адли тэгшэ аюулгүй байдалай гол ёhоной үндэhөөр ядерна буу зэбсэгүүдээ хорооха гээшэ дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй уялга болохо ёhотой гэжэ Советскэ Союз тоолоно.

Ядерна буу зэбсэгтэй гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае тодорхой хэм хэмжээндэ байлгаха эрилтэ хүн түрэлтэнэй ажабайдалай ашатуhа табина гэжэ ЧССР-эй **«Руде право»** газетэ бэшэнэ. Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай энэ кодексые баталан абаха гээшэ аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, эб найрамдалые хангаха, гүрэнүүдэй хоорондо этигэл найдал тогтоохо байна.

Эб найрамдал тогтоохо, арадуудай аюулгүй байдал хангаха уряа К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ дотор хүсэтэйгөөр соностобо гэжэ Болгариин **«Работническо дело»** газетын түрүү бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Эб найрамдалые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахин хамгаалха гэжэ Москвяhаа үнэhэлэн гараhан уряае дэлхэйн бүхы түбинүүдэй хүн зон соносоhон байна гэжэ Польшын **«Трибуна люду»** бэшэнэ. Сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие хангаха. СССР-тэй харилсаануудта хани ёhоной гуримые хүндэлхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. Теэд Р. Рейганэй захиргаан энээниие туйлахые хүсэнэгүй бшуу.

Аха дүү социалис гүрэнүүд Кубын арадые шууд сэхээр дамжэнэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшын үгэнүүдые Кубын радио болон телевидени дамжуулганууд соогоо онсолон тэмдэглэнэ. «Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо haa, тэрэ сэлмэгшье, бүрхэгшье үе сагта хододоо Кубатай хамта ябадаг байгаа, мүнөөшье ябана, саашадаашье ябаха юм», — гэhэн К. У. Черненкын хэлэhэн үгые **«Гранма»** газетэ онсолон харуулна.

Советскэ Союзай залан сэхэ хараа бодол, бүтэмжэтэй hайн ба эб найрамдалта политика К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ дотор тодо хурсаар элирхэйлэн харуулагдана гэжэ КПВ-гэй ЦК-гай орган — **«Нян зан»** газетэ бэшэнэ.

Хитадтай харилсаа холбоогоо hайжаруулха асуудалнуудаар нүхэр К. У. Черненко hанамжануудаа хэлэхэдээ, совет-хитадай зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ СССР гурбадахи оронуудай ашатуhада хохидол ушаруулhан үгэеэ ойлгосолго туйлажа шадаха үй байна гэжэ тодорхойгоор тэмдэглээ. Советскэ Союзай иимэ залан сэхэ хараа шэглэлые Вьетнамай арад hайшаана, гүрэнүүд хоорондын харилсаае hайжаруулха тухай Хитадтай СССР-эй хэжэ байhан хөөрэлдөөнүүдые бүрин хүсэдөөр дамжэнэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ Вьетнам, Лаос болон Кампучи тушаа СССР-эй баримталдаг шууд сэхэ хараа бодолые бидэ халуунаар hайшаанабди.

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын, болюулхын тула аргатай бүхы юумэ хэхээр СССР-эй бэлэн байhые, үхэлэн аюулта буу зэбсэгүүдые хорихоор, үгы хэхээр тэрэнэй бэлэн байhые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ...

ГАНЫН АРАДАЙ hАЙ...

АККРА. Ганын арад национальна hайндэроо — бээе даahан байдалтай болоhон үдэроо тэмдэглэбэ. 27 жэлэй урда тээ Гана колониализмын дарлалта мүлжэлгын гэнжэhээ мултара татаhан Африкын түрүүшын орон болоо hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо Гана империализмда эсэргүү хараа шэглэлээ элдэб хитэйгээр бэелүүлнэ. Республикын түрүүшын президент К. Нкрумын хүтэлбэри доро Ганын арад национальна экономикынгоо үндэhэ hуурине табижа захалhан, гадаадын монополинуудай дарлалта мүлжэлгэhөө сүлөөрhэн байгаа. Гэбэшье 1966 ондо баруунай тусхай албануудай эмхидхэhэн гүрэнэй хархис үрбалта Ганын хүгжэлтые хойшонь татаа hэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, нэгэ нэгээ hэлгэhэн засаг захиргаанууд баруунай монополинуудта таарамжатай политика бэелүүлдэг байгаа.

Дж. Ролингс түрүүтэй Национальна оборонын сагзуурын Соведэй (ВСНО) 1981 оной ... засагаа ... республика... ехэ хубил... байна. ... дотор эко... хүдөө ажа... тээсэ ... шэглэл ... волюцие ... тедүүд хо... лөө нютаг... гээр хүдэ... ороноо хү... шадые ... олгоно.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

СЭРЭГШЫН ДУРАСХААЛДА

Буряад ороной алдарта хүбүүн — генерал И. В. Балдыновай дурасхаалда зорюулагдаhан эдирүүлэй дунда дүрэ буляалдаагын барилдаагаар бүхэсоюзна заншалта мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо үнгэргэгдэбэ. Манай республикын бүхы шахуу районуудай, Улаан-Үдын, мүн Сибирь ба Алас-Дурна зүгэй арбаад хото городой 250 гаран эдир барилдаашад энэ мүрысөөндэ хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байна.

Уужам ехэ зал спортын элдэб үнгэтэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. Баруун ханадань гвардиин генерал-майор И. В. Балдыновай дүрэ зураг табигданхай. Тэрэнэй сэрэгэй алдар габьяае ёhолон хүндэлhэн баглаа сэсэгүүд эндэ байна. Эдэ бүгэдэ ургажа ябаа залуу үетэниие партиин, дайнай, ажалай ветерануудые гүнзэгы сэдьхэлhээ халуунаар хүндэлдэгөөр, тэдэнэртэ дуратайгаар хүмүүжүүлнэ бшуу.

Хоёр үдэрэй туршада үргэлжэлhэн мүрысөөндэ hагшаргада hагшаргдаhаар эрхим hорилго бэлэдхэлтэйшүүлынь, бар хүсэтэйшүүлынь түгэсхэлэй нааданда гараhан байха юм.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ — 42 килограмм — Улаан-Үдын 2-дохи интернат hургуулиин 8-дахи классай hурагша Чингис Цыремпилов, Игорь Волковтой барилдахадаа, илалта туйлажа, түрүү hуури эзэлбэ. Гурбадахи hуурида гарахын түлөө Шэтын областьhоо ерэhэн эдир хүбүүд Дашинимаев Балданжамсоев хоёр барилдаанай хибэс дээрэ гараба. Эндэ Дашинимаевынь бар хүсөөрөө булижа, гурбадахи шанда хүртөө.

Улаан-Үдын, Яруунын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Түнхэнэй районуудай эдир спортсменүүд яhала hайн hорилго бэлэдхэлтэй байhанаа харуулба. Яруунын районой Үльдэргын дунда hургуулиин тренер В. Б. Цыренжаповай hурган хүмүүжүүлдэг барилдаашад өөhэдын онсо арга дүрэтэй, бар хүсэтэй байhанаа харуулжа, сугларагшадай магтаал hайшаалда хүртэhэн байха юм. 9-дэхи классай hурагшад Амгалан, Жамбалов В. Надмитовтай («Буревестник») уулзахадаа, 10:1 тоотой гоор шүүжэ, 45 килограммай шэгнүүртэ бронзо медаляар шагнагдаба. Эндэ Улаан-Үдын районой түлөөлэгшэ Д. Цыретаров Усть-Ордаhаа ерэhэн А. Савинскые диилэжэ, нэгэдэхи hуурида гараба.

Удаадахи шэгнүүртэ «Динамо» бүлгэмэй спортсмен Андрэй Матюнсв Зэдэhээ ерэhэн З. Менжиков Д. Цыденов хоёрые булижа, эрхимлэhэн байна.

52 килограмм. Энэ шэгнүүртэ бэлигтэй бэрхэ олохон эдир барилдаашад суглараба. Хэнэйнь илажа гараха байhые абаhаар лэ хэлэхын аргагүй hэн. Гэбэшье Үльдэргын дунда hургуулиин 9-дэхи классай hурагша Ринчин Лыктыпов хэдэн илалта туйлажа, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараба. Энэнь ехээр хүлеэгдээгүй байшоо. Түгэсхэлэй нааданда Улаан-Үдын районой түлөөлэгшэ Виктор Монсоновто яаха аргагүй шүүгдэбэшье, Ринчин онсо өөрын арга дүрэтэй байhанаа харуулаа. Саашадаа зүб мүрөөр hорилго хэбэл, ехэ ерээдүйтэй спортсмен болохо шадаха байна гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. «Трудовые резервы» бүлгэмэй суглуулагдамал командын гэшүүн Түмэн Жаргалов гурбадахи hуурида түригдэшоо.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ А. Пестеров («Трудовые резервы»), С. Будаев (Түнхэн), Б. Пономаренко (Красноярск), А. Бабуев (Мухар-Шэбэр), Е. Татарников («Трудовые резервы»), А. Елбаскин («Буревестник»), О. Сычев («Забайкалец»), Г. Фетисов («Трудовые резервы»), А. Мальчихин (Хабаровск) гэгшэд илажа гараhан байна.

32-дохи дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша Александр Елбаскин гоё hайхан арга дүрэтэй байhанайнгаа, Усть-Ордаhаа ерэhэн Илья Логинов илалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй байhанайнгаа түлөө тусхай шангуудта хүртэбэ.

Алдар суута сэрэгшын дурасхаалда зорюулагдаhан энэ заншалта мүрысөөн эдир хүбүүдэй бэе махабадые хатуужуулхаhаа гадна, тэдэнэртэ хүсэл эрмэлзэл түрүүлдэг, Эхэ ороноо дуратайгаар хүмүүжүүлдэг байна гээд онсолон тэмдэглэлтэй. Тиимэhээ заншалта мүрысөөе үнгэргэлгэдэ физическэ культура болон спортын городской комитет, ВЛКСМ-эй горком анхаралаа улам ехээр хандуулха ёhотой гэжэ hанагдана.

Энэ хэгээшыемнай баталhан юумэдэл, Красноярскhаа ерэhэн айлшан — Европын ба дэлхэйн чемпион Виктор Алексеевэй тренер В. Л. Гусев иигэжэ мэдүүлбэ:

— Байгша ондо мүрысөөн хангалтагүйгөөр эмхидхэгдээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, аяар 250 гаран барилдаашадай хабаадалгатай мүрысөөе хоёр үдэр соо үнгэргэхэ гээшэ айхабтар хүндэ хүшэр байна. Гадна хилүүн эдеэтэй буфетшье хүдэлбэгүй. Тиигэбэшье али бүхы шэгнүүртэ бэлигтэй бэрхэ олохон барилдаашад суглараба. Иимэ мүрысөөндэ хабаадажа мэргэжэл шадабаряа, арга дүрэеэ дээшэлүүлхэhээ улуу юумэн эдир спортсменүүдтэ байхагүйл...

Илагшадта горспорткомитедэй дипломууд, дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаhан байна.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

СЕМИНАР ДҮҮРЭБЭ

Республиканска, хизаарай, областной ба городской газетэнүүдэй шатарай таhагуудай редакторнуудай семинар Москвада дүүрэбэ. «64 — шатарай шэнжэлэл» гэжэ журнал, СССР-эй Шатарай федерациин пропаганда ба хэблэлэй комисси тус семинарые эмхидхэhэн байгаа.

СССР-эй Спорткомитедэй шатарай управлениин начальник, уласхоорондын гроссмейстер Н. Крогиусой, СССР-эй Шатарай федерациин түрүүлэгшэ Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт В. Севастьяновай, дэлхэйн гурба дахин чемпион А. Карповай хэлэhэн үгэнүүдые ороной 64 хотоhоо сугларагшад hонирхон шагнаа.

Семинарай hүүлшын үдэр А. Карпов пресс-конференци үнгэргэжэ, сугларагшадай олон тоото асуудалнуудта харюусаhан байгаа.

— Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ хэн гараха гээшэб? — гэhэн асуудалда харюусаха гээшэ хүшэр хүндэ байна. Энэ мүрысөөн hаяар эхилхэнь. В. Смыслов, Г. Каспаров урда тээхи мүрысөөнүүдтэ hайнаар наадаа hэн. Хэрбээ Смыслов илабал, үндэр наhатай болоторoo шатар hубэлгэн бэрхээр наадажа шадаха байhанаа харуулха; хэрбээ Каспаровай илаа hаань, манай уулзалга түүхэдэ эгээл залуу шатаршадай уулзалга болохо байна: би 33-тайб, харин Каспаров 21-тэй. Өөр тухайдаа хэлэхэ болоо hаа, би мүрысөөндэ бэлдэжэ эхилээб.

(ТАСС).

hАНАhАНДАА ХҮРЭБЭ

СССР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй тренер Ирина Лукашевичтэ hур харбалгаар СССР-эй уласхоорондын классай спортын мастерай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

И. Лукашевич нёдондо жэлэй октябрь hарада Кисловодск хотодо үнгэргэгдэhэн бүхэсоюзна ехэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргээ hэн. Найман союзна республикын эрхим бэрхэ мэргэшүүлэй хабаадалгатай энэ мүрысөөндэ М-2 упражненеэр харбахадаа, 2542 очко тудажа, илалта туйлаhан байгаа. Энэнь Буряадай АССР-эй шэнэ рекорд болоно. Технологическа институдай студентка С. Николаевагай үрэ дүнгые 1 очкогоор үлүүлээ бэлэй.

Спортын мастер В. И. Абрамовай hурган hоридог Ирина Лукашевич РСФСР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадада бронзо медаляар шагнагдаhан байгаа. «Труд» бүлгэмэй Росcии ба Түбэй соведүүдэй мүрысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ илажа гараhан намтартай.

Манай мэргэн харбагша энэ жэлые амжалтатайгаар эхилээ. hур харбалгаар РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө Хабаровск хотодо үнгэргэгдэhэн үбэлэй мүрысөөндэ тэрэ М-2 упражненеэр харбахадаа, 2591 очко тудажа, Росcии Федерациин чемпионка болобо.

Эдэ бүгэдэ тэрэнэй бэлигтэй бэрхэ, саашадаа бүри ехэ амжалта туйлаха аргатай байhыень элирхэйлэн харуулна.

Б. МИРОМАНОВ,
РСФСР-эй габьяата тренер.

ШЭНЭ РЕКОРДНУУД

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй хүнгэн атледүүд Эхэ оронноймнай олон тоото городуудта үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахадаа, эрхим үрэ дүн туйлана. Мэнэ hаяхан Брянск хотодо хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ хабаадалсаhан Улаан-Үдын түлөөлэгшэ Василий Селиванов спортын найман зүйлөөр мүрысэхэдөө, дүн хамта 5646 очко абажа, үетэн нүхэдөө баярлуулhан байгаа. Зүгөөр манай командын нүгөөдэ гэшүүн Виктор Вихров дүн хамта 5892 очко абажа, Россин Федерациин мүнгэн медальда хүртэбэ. Тэрэ 2 метр 08 сантиметр үндэрые харайhан, бэрхэшээлнүүдые дабалгатайгаар 60 метрэй зайе 8 минута 2 секунда соо гаталhан байба. Тиигэжэ тэрэ Буряадай АССР-эй шэнэ рекорднуудые тогтообо.

СССР-эй спортын мастер Наталья Соболева зургаан зүйлөөр мүрысэхэдөө, 4473 очко абажа, зургаадахи hуури эзэлhэн байна.

Мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлаhан Селиванов, Вихров, Соболева гэгшэд РСФСР-эй «Трудовые резервы» бүлгэмэй бүхэроссиин мүрысөөндэ командаараа бронзо медальда хүртэбэ.

Б. ВАСИЛЬЕВ.

НИКАРАГУА. Американ империализмын агентнүүдтэ 50 жэлэй саада тээ хорото муухайгаар алуулhан национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй герой Аугусто Сесаро Сандиногай дурасхаалые ёhололгын үедэ сандинистска арми болон милициин хэдэн мянган хүдэлмэришэд, таряашад, сэрэгшэд Манагуагай Революциин талмай дээрэ болоhон митингдэ хабаадаба. Митингдэ хабаадагшад Аугусто Сесаро Сандиногай хэрэгтэ үнэн сэхэ байhанаа мэдүүлээ.

Пренса-Латина — ТАСС-ай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй обкомой болон Улаан-Үдын горкомой хамтын пленум тухай информационно мэдээсэл. КПСС-эй обкомдо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ — тогтоол. Мухар-Шэбэрэй районой Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведэй ажалшадай социалис уялганууд. «Эстэйшүүлэй, шадамаршуулай үгэ» — А. Белоусовагай статья. «Бүхы хүрьгадаа гарзалуулангүй түлжүүлхэ» — В. Левченкын статья. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй депутадуудай список.

Хоёрдохи хуудаhанда. РАПО-гой соведэй хүдэлмэри. «Нэгэ шэглэлээр» — И. Осеевэй статья. БАМ: үдэрhөө үдэртэ» — суглуулбари. «Отара дээрэ туршалга хэгдэнэ» — Я. Николаевай репортаж. Коммунис ажалай hургуулида hурагшадта. «Экономико гаргаша багатай байха» — Е. Нимаевагай статья. Пропагандистнуудай hуралсал».

Гурбадахи хуудаhанда. «Замбуулинда ниидэхынгээ зургаан жэл урда тээ» — ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. «Наймаашад, худалдан абагшад зүрхөө хананги» — В. Бадмаевай репортаж. Спортын hонин

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Светлый путь» — уран hайханай фильм. 11.30 — «Аяншалагшадай клуб». 12.30 — И. Гайдн «Квартет до-мажор». 12.50 — hүүлэй hонин. (12.55 хүрэтэр). 15.15 — hүүлэй hонин. 15.35 — **«Совет эхэнэрнүүдэй үгэ»** — баримтата фильм. 16.05 — «Ород хэлэн». 16.3 — «...16-тайшуул, тэрээнhээшье аха». 17.20 — «Хүхюу нотонууд». 17.35 — «Драматурги ба театр». К. Тренев. «Любовь Яровая».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал». 18.40 — «Танай захилаар. «Признание в любви».

Москва. 19.30 — Баримтата телефильм 19.45 — «Мүнөөдэр түби дэлхэйдэ». 20.00 — Мультфильм. 20.15 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — ЦСКА (2-дохи ба 3-дахи үенүүд). 21.25 — «Время». 21.55 — **Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр — Мартын 8-да зорюулагдаhан баярай суглаан ССР Союзай академическэ гүрэнэй Ехэ театрhаа дамжуулга. «Русские узоры»** — гүрэнэй хатарай академическэ «Березка» ансамблиин хабаадалгатай фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа 9.00 — Үглөөнэй гимнастика 9.15 — «Каракумай хоёрдохи мэргэжэл» — телефильм 9.35 — 10.35 — Астрономи 10 класс. «Наран».

Москва. 18.30 — ЦТ, ВР-эй ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 19.00 — Долоон хоногой спортын hонин.

Улаан-Үдэ. 19.30 — Үхибүүдтэ. «Эжын hайндэр». 19.55 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнуудта». 20.15 — «Дүлэн». «Жаргалай алхамууд». 20.45 — Сонос холнууд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». Петух, элжэгэн ба хүбүүн тухай» — мультфильм. 21.15 — «Конкурс» — циркын артистнуудай конкурс тухай баримтата телефильм. 21.25 — «Время». 21.55 — Концерт 22.55 — «Эжы ба хойто эхэ» — уран hайханай фильм. 00.15 — «Европын чемпионуудай 1-4 финалай кубок. «Динамо» (Минск) — «Динамо» (Бухарест). (02.05 хүрэтэр).

САГАЙ УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Байгал шадарай зарим газарнуудта багаханаар саhан орохо. Баруун-хойноhoo секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 2—7 градус, хойто районуудта 12 градус хүйтэн байха.

УЛААН-ҮДЭДЭМНАЙ сэлмэгшэг байха. Баруун-хойноhoo секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 3—5 градус хүйтэн байха.

МАРТЫН 8—9-нэй үдэрнүүдтэ бүрхэгшэг байхашье haa, саhан орохогүй. Баруун-хойноhoo hулаханаар hалхилха. Һүниндөө 18—23, үдэртөө 2—7, баруун-урда, Баунтын районуудта hүниндөө 25—30, үдэртөө 8—13 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат 2-66-76 отделы: партийной жизни — 2-54-05 пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-01351. Заказ № 57. Индекс ...